

ע"פ 3791/18 - שי לוי, ליאור שלמה נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 3791/18

לפני: כבוד המשנה לנשיאה ח' מלצר
כבוד השופטת ע' ברון
כבוד השופטת י' וילנר

המערערים: 1. שי לוי
2. ליאור שלמה

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי נצרת (כב' השופט ח' סבאג) בת"פ 29779-05-17 מיום 29.3.2018

תאריך הישיבה: ד' באב התשע"ח (16.7.2018)

בשם המערערים: עו"ד אבי חימי

בשם המשיבה: עו"ד קובי מושקוביץ

פסק-דין

עמוד 1

1. ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 29.3.2018 (כב' השופט ח' סבאג) בת"פ 29779-05-17, בגדרו נגזרו על כל אחד מהמעוררים 28 חודשי מאסר לריצוי בפועל, מאסר על תנאי, פיצויים למתלון בסך 25,000 ש"ח וקנס בסך של 5,000 ש"ח או שלושים ימי מאסר תמורתו.

רקע ועיקרי כתב האישום

2. ביום 13.2.2018 הוגש כתב אישום מתוקן נגד המערערים במסגרת הסדר טיעון בינם לבין המשיבה. מעובדות כתב האישום המתוקן עולה כי המתלון וקרוב משפחתו, אדם בשם תומר לוי (להלן: תומר), ניהלו במשותף בית עסק במשך תקופה ארוכה (להלן: בית העסק). בשנת 2013 נחתם לבקשתו של תומר הסכם לפירוק השותפות (להלן: ההסכם). לפי האמור בכתב האישום המתוקן, המתלון עמד בתנאי ההסכם, ואולם במהלך שנת 2016, הובא לידיעת המערערים כי תומר אינו שבע רצון מההסכם. בהמשך לכך, בשני מועדים שונים במהלך חודש דצמבר 2016, הגיע המערער 2 סמוך לבית העסק, טען בפני המתלון כי תומר סיפר לו שבמהלך עבודתם כשותפים המתלון גנב מתומר כספים, ואף טען כי המערער 1, שאף הוא קרוב משפחה של המתלון ושל תומר, ביקש כי המתלון יבדק במכונת אמת בעניין הטענות כלפיו. בשלב זה הסביר המתלון למערער 2 כי ההסכם שבינו לבין תומר נערך על-ידי עורך דין, וכי במידה שיש לתומר טענות כלפיו, יכול הוא לפנות לבית המשפט. בהמשך שאל המערער 2 את המתלון האם להזמין עבורו מכונת אמת או ש"זה ילך לכיוונים אחרים".

ימים ספורים לאחר מכן, במועדים שונים, פגשו המערערים את המתלון במשרד הסמוך לבית העסק. במסגרת פגישות אלה הבהיר המערער 1 למתלון כי יש "לסיים את העניין", הציע לו להיבדק במכונת אמת, וציין כי במידה שמכונת האמת תגלה כי המתלון משקר, יהיה עליו לשלם מיליון ש"ח שיתחלקו באופן שווה בין המערערים לבין תומר. המערער 1 אף אמר כי המתלון "יודע כיצד [המערער 1] פועל". לאחר מכן, הציעו המערערים כי המתלון יכניסם כשותפים לעסק, אך המתלון הבהיר שבמצב זה יעדיף למכור את העסק. בתגובה לכך, קבעו המערערים כי הם ימכרו עבורו את בית העסק, כי הסכום שיתקבל תמורתו יתחלק באופן שווה בין המתלון לבין תומר, וכי כל אחד מהם יעביר למערערים מחצית מהסכום שיקבל.

3. זמן קצר לאחר התרחשות האירועים האמורים, הגיע המערער 2 לבית העסק ואמר למתלון כי המערער 1 עצבני משום שהמתלון אינו יוצר עמם קשר ואינו עונה לטלפונים, והבהיר כי הדבר "הולך למקומות ש[המתלון] לא יאהב". המתלון שאל בתגובה האם המערערים מתכוונים להרגו, והמערער 2 השיב כי הם פועלים "בדרכים אחרות", תוך שהוא רומז לשימוש באמצעים פוגעניים ממשיים. בסמוך לאחר שיחה זו, דרשו המערערים מהמתלון כי יאשר לרואה החשבון שלו למסור להם דוחות כספיים של בית העסק, והמתלון עשה כן מתוך חשש מפגיעת המערערים. לאחר אירוע זה, חדל המתלון להישמע לדרישות המערערים ולענות לשיחות טלפון ממספרים לא מזוהים, וכעבור חודשיים, בגבור חששו מפני פגיעה בו ובמשפחתו, הגיש תלונה למשטרה בגין מעשי הסחיטה המתוארים.

4. המערערים הודו במסגרת הסדר הטיעון בעובדות כתב האישום המתוקן, והורשעו על-פי הודאתם בעבירה של סחיטה באיומים, עבירה לפי סעיף 428 רישא וסעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977. במסגרת הסדר הטיעון הוסכם כי הצדדים יטענו באופן חופשי בנוגע לעונש.

5. בגזר הדין סקר בית המשפט המחוזי את עדות המתלונן, אשר תיאר איך חייו נהפכו בן לילה. המתלונן ציין כי מעשיהם של המערערים גרמו לו להפסיק להגיע לבית העסק וכי בעקבות כך הוא נקלע לקשיים כלכליים. המתלונן הוסיף כי עקב מעשיהם של המערערים הוא ובני משפחתו עברו משבר וכי חלקם נזקקים לטיפול פסיכולוגי עד היום.

בית המשפט המחוזי עמד על טענות הצדדים לעונש וציין כי המערערים הביעו חרטה וצער על מעשיהם. בהמשך לכך, עמד בית המשפט המחוזי גם על חומרת מעשיהם של המערערים ועל הערכים החברתיים המוגנים שנפגעו עקב מעשיהם. ציין כי מעשי המערערים הובילו לפגיעה קשה ביותר במתלונן, והסתיימו רק עת המערער פנה למשטרה.

כמו כן, עמד בית המשפט המחוזי על מדיניות הענישה הראויה והנוהגת בעבירה של סחיטה באיומים, וציין כי במסגרתה יש לתת משקל בכורה להגנה על ביטחון הציבור כמו גם לשיקולים הרתעתיים. עוד ציין בית המשפט המחוזי את נסיבותיה החמורות של העבירה המיוחסת למערערים, ואת העובדה שמעשיהם האמורים נמשכו תקופה לא מבוטלת ובוצעו לאחר תכנון מוקדם. בהתאם לכל האמור, קבע בית המשפט המחוזי כי מתחם הענישה בעניינם של המערערים נע בין 18-48 חודשי מאסר בפועל.

בבואו לגזור את העונש בתוך המתחם שנקבע, ציין בית המשפט המחוזי במסגרת השיקולים לחומרה את השיקולים הבאים: עברם הפלילי המכביד של המערערים; חומרת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה; המעשים שהתלוו לעבירה; הענישה הנוהגת; והאינטרס הציבורי בהרתעה ובגמול. במסגרת השיקולים לקולא נזכרו תקופת המעצר הארוכה של המערערים עד למתן גזר הדין; הודאת המערערים; והבעת החרטה מצדם (על אף שבעניין זה הוער כי עברם מלמד שלאחר ביצוע עבירות קודמות לא השכילו לחזור למוטב).

לנוכח האמור, מיקם בית המשפט המחוזי את עונשם של המערערים באמצע מתחם הענישה ההולם שנקבע, וגזר עליהם את העונשים הבאים: 28 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי מעצרים (27.4.2017 עד 29.3.2018); מאסר על תנאי של 12 חודשים למשך 3 שנים לבל יעברו עבירת סחיטה באיומים או כל עבירת אלימות מסוג פשע; תשלום פיצוי למתלונן על סך 25,000 ש"ח לכל מערער; וקנס של 5,000 ש"ח לכל מערער או שלושים ימי מאסר תמורתו.

הערעור דן

6. בערעוריהם טוענים המערערים כי בית המשפט המחוזי החמיר בעונשם יתר על המידה, ונראה, כך לטענתם, כי הביא בחשבון את העובדה שהמתלונן פנה למשטרה רק לאחר שהושלך רימון על ביתו, אף כי לא היה קשר בין המערערים לבין אירוע זה. עוד טוענים המערערים כי מתחם הענישה הנוהג והראוי בעניינם נמוך מזה שקבע בית המשפט המחוזי. לטענת המערערים, בית המשפט המחוזי התעלם מהפסיקה שהוצגה לו על-ידם, ממנה עולה כי בנסיבות דומות, ואף חמורות יותר, נגזרו עונשים קלים יותר מזה שנגזר עליהם. המערערים הוסיפו כי בנסיבות העניין – בהינתן שמעשיהם בוצעו בניסיון לגשר בין המתלונן לבין תומר, אשר שניהם קרובי משפחתו של המערער 1, וכן בשים לב לכך שמעשיהם נותרו במישור המילולי בלבד ופסקו כשלושה חודשים לפני מעצמם – יש מקום להפחית באופן משמעותי

מעונש המאסר שנגזר עליהם.

7. בדיון שהתקיים לפנינו ביום 16.7.2018 סמכה המשיבה ידיה על גזר דינו של בית המשפט המחוזי, וטענה כי מתחם הענישה שנקבע הוא ראוי בנסיבות העניין, זאת בהסתמך על פסיקה שהוצגה על-ידיה.

דיון והכרעה

8. לאחר ששקלתי את טיעוני הצדדים הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות, מהטעמים המפורטים להלן.

כלל ידוע הוא כי ערכאת הערעור תמעט להתערב בגזר הדין שקבעה הערכאה הדיונית, ותעשה כן רק מקום בו נפלה בגזר הדין טעות מהותית בדיון או כאשר העונש שנגזר על-ידיה חורג באופן ניכר מרמת הענישה הראויה או המקובלת בנסיבות דומות (ראו: ע"פ 5559/16 מדינת ישראל נ' פלוני (4.8.2016)); ע"פ 1872/16 דז'לדטי נ' מדינת ישראל (18.5.2017); ע"פ 8479/16 פלוני נ' מדינת ישראל (30.5.2018)). לא מצאתי כי המקרה דנן נופל בגדר אותם מקרים חריגים המצדיקים התערבות.

9. טענתם העיקרית של המערערים היא כי מתחם הענישה שקבע בית המשפט המחוזי בעניינם גבוה מהמתחם הנוהג במקרים דומים. ואולם, בית משפט זה עמד לא פעם על כך שערכאת הערעור בוחנת "בראש ובראשונה, את התוצאה העונשית הסופית, וגם אם נפלה שגגה באופן הפעלת מנגנון הבניית שיקול הדעת שעוגן בהוראות תיקון 113, אין בכך כדי להצדיק קבלת ערעור כאשר התוצאה העונשית אינה מצדיקה התערבות" (ע"פ 8109/15 אביטן נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (9.6.2016)). בענייננו, העונש שנגזר על המערערים הולם את נסיבות ביצוע העבירה ואת נסיבותיהם האישיות, והתוצאה העונשית הסופית אליה הגיע בית המשפט המחוזי אינה מצדיקה את התערבותנו.

10. כפי שציין בית המשפט המחוזי, המעשים בגינם הורשעו המערערים הם חמורים ביותר. כבר נאמר לגבי עבירת הסחיטה באיומים כי היא מהווה עשיית דין עצמי הפוגעת ביסודות הסדר החברתי, ובמרקם חייהם ובחירותם של הנסחטים במישור האישי והכלכלי (ראו: ע"פ 1637/13 גולן נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (15.7.2014)); ע"פ 5769/14 אלרואי נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (20.9.2015); ע"פ 2200/16 סויטאת נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (21.07.2016)). משכך, הרשעה בעבירה של סחיטה באיומים מחייבת ענישה מחמירה, אשר תעביר מסר ברור לפיו העובר עבירה זו מסתכן בשלילת חירותו לתקופה ארוכה ובאופן אשר יעודד את קורבנות העבירה "לשבור את קשר-השתיקה" (ראו: ע"פ 6774/01 מדינת ישראל נ' אלעלוין (1.11.2001)).

11. הדברים האמורים נכונים שבעתיים בענייננו, בשים לב לעברם הפלילי המכביד של המערערים. לחובת המערער 1 עומדות 12 הרשעות קודמות, ביניהן, בין היתר, בגין עבירות של הריגה, אלימות וסחיטה באיומים, ולחובת המערער 2 עומדות 5 הרשעות קודמות, בין היתר בגין עבירות אלימות, איומים ושוד מזוין. חרף הרשעותיהם החוזרות ונשנות, המערערים שבים לסורם פעם אחר פעם, ומפילים חתתם על קורבנות תמימים.

12. כמו כן, ובניגוד לטענת המערערים, הקרבה המשפחתית בין המערער 1 לבין המתלונן ותומר מהווה שיקול נוסף

דווקא להחמרה בעונשם. קרבה זו מעידה על כך שהמערער 1 אינו בוחל באמצעים, ואף מוכן לפגוע בקרוביו על-מנת להשיג את מבוקשו.

13. לבסוף, יש לדחות גם את טענת המערערים כי יש להקל בעונשם אף בשל כך שהסחיטה נותרה במישור המילולי בלבד והסתיימה זמן מה לפני מעצרו. בהקשר זה הדגיש בית המשפט המחוזי כי העובדה שהסחיטה לא מומשה בסופו של דבר לא נבעה מטוב לבם של המערערים, אלא מתושייתו של המתלונן שפנה למשטרה ובכך סיים את מסע ההפחדה והסחיטה.

14. לנוכח כל האמור לעיל, לא מצאתי להתערב בגזר הדין. משכך, אציע לחברי" לדחות את הערעור ולהותיר את גזר הדין על כנו.

ניתן היום, כ"ג בתשרי התשע"ט (2.10.2018).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

המשנה לנשיאה
